

เมื่อวันที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๔๙ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานชื่อเขื่อนคลองท่าด่านว่า “เขื่อนขุนด่านปราการชล” พร้อมทั้งมี พระราชกระแสให้ติดป้ายโลหะจารึกประวัติของขุนหาญพิทักษ์ไพรวัน ณ บริเวณเขื่อนเพื่อเชิดชูเกียรติคุณของท่าน

๒. ผลการดำเนินงาน

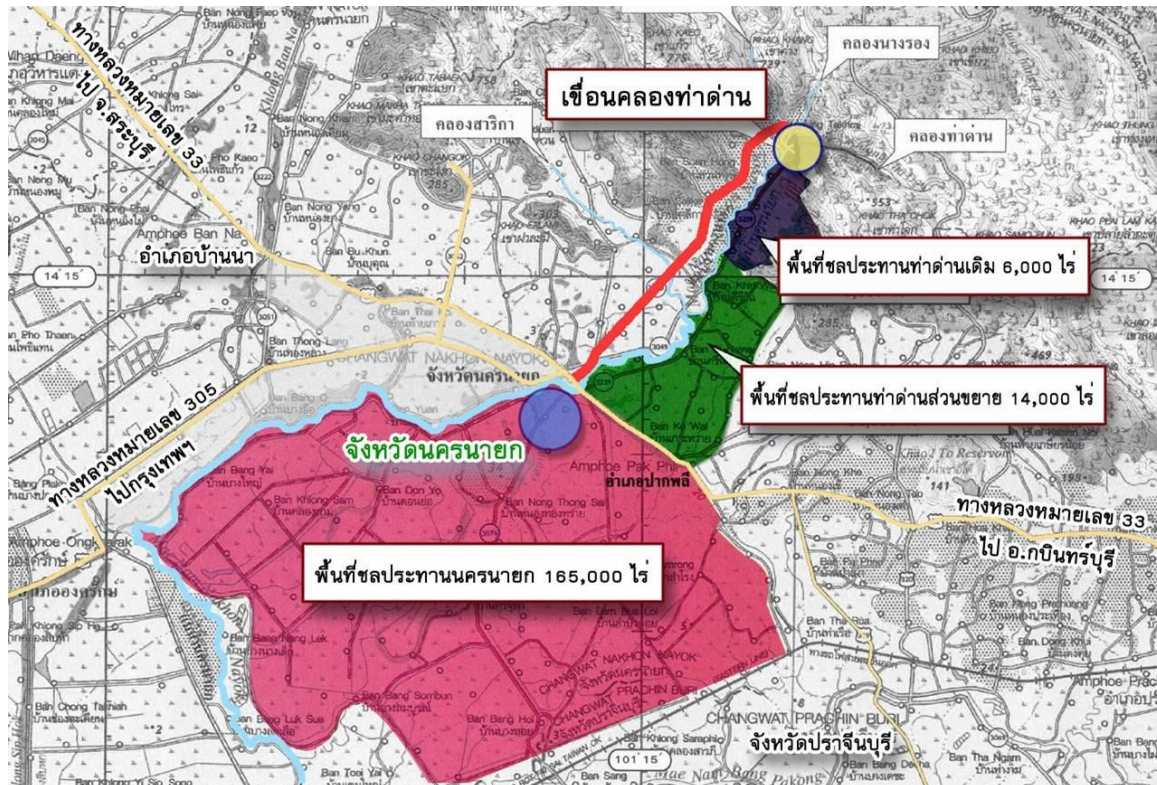
๒.๑ งานก่อสร้างเขื่อนหัวงานและอาคารประกอบพร้อมส่วนประกอบ

เขื่อนขุนด่านปราการชล เป็นเขื่อนคอนกรีตบดอัด (RCC DAM) ที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย มีความสูง ๙๓ เมตร ยาว ๒,๕๙๔ เมตร ระดับสันเขื่อน +๑๑๒ เมตร เหนือระดับน้ำทะเลปานกลาง พื้นที่ผิวอ่าง ๓,๐๘๗ ไร่ สามารถเก็บกักน้ำได้ ๒๒๔ ล้านลูกบาศก์เมตร เริ่มเก็บกักน้ำตั้งแต่เดือนตุลาคม ๒๕๔๗ เป็นต้นมา

๒.๒ งานก่อสร้างระบบส่งน้ำและระบบระบายน้ำสำหรับพื้นที่รับประโยชน์

โครงการเชื่อมขุดด้านปรากฏชลมีพื้นที่รับประโยชน์รวมทั้งสิ้น ๑๘๕,๐๐๐ ไร่
แยกเป็น

แผนที่ แสดงพื้นที่ส่งน้ำ

- โครงการทำดำนเดิมและส่วนขยายจำนวน ๒๐,๐๐๐ ไร่ ได้ดำเนินการก่อสร้างคลองส่งน้ำ(ฝั่งซ้าย) ความยาว ๔๑.๔๔ กิโลเมตร และคลองระบายน้ำ ความยาว ๒๒.๔๑ กิโลเมตร รวมทั้งอาคารบังคับน้ำในคลองส่งน้ำและคลองระบายน้ำ จำนวน ๒๖๐ แห่ง
- โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษานครนายก จำนวน ๑๖๕,๐๐๐ ไร่ ครอบคลุมพื้นที่ ๗๘ หมู่บ้าน ๖,๗๘๗ ครัวเรือน

๒.๓ งานก่อสร้างขยายระบบส่งน้ำฝั่งขวาเขื่อนขุนด่านปราการชล

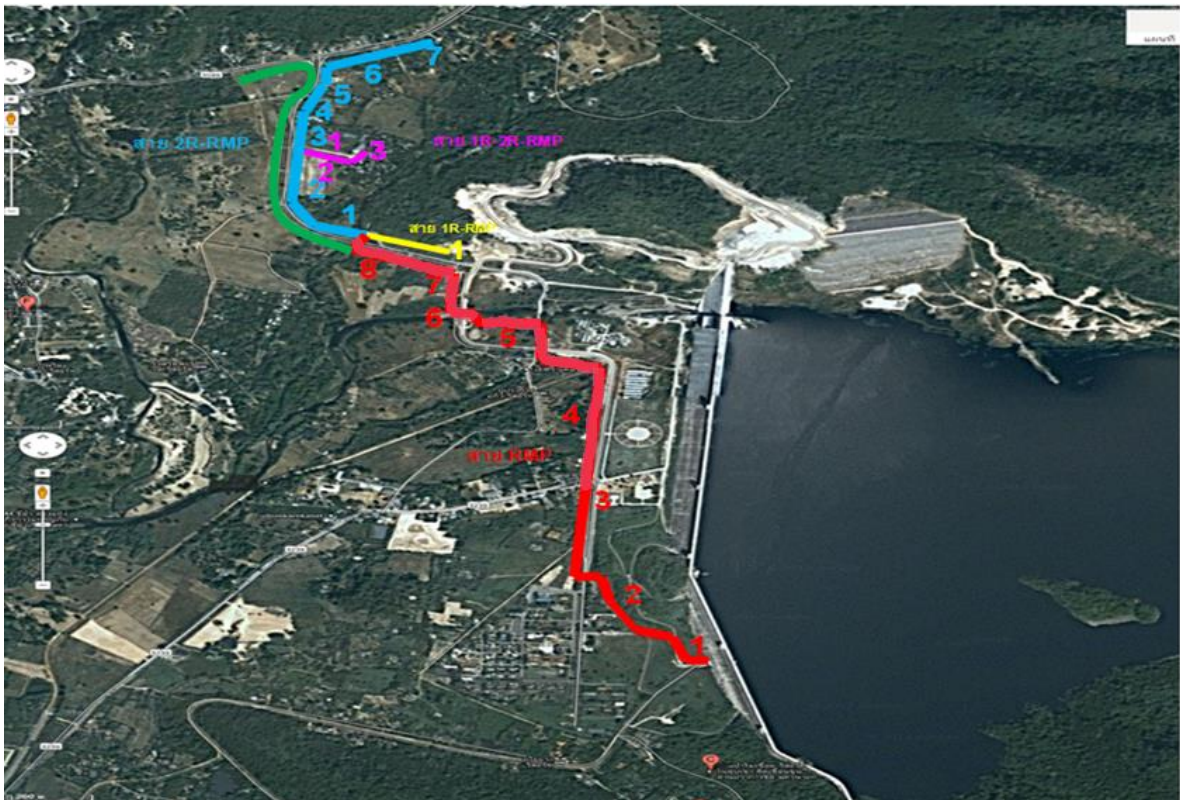
ต่อมาสำนักงาน กปร.และกรมชลประทาน ได้สนับสนุนระบบส่งน้ำฝั่งขวาเพื่อเพิ่มศักยภาพพื้นที่รับน้ำเขื่อนขุนด่านปราการชลเป็นท่อส่งน้ำความยาวรวมทั้งสิ้น ๕.๓๔๐ กิโลเมตร

การดำเนินงาน แบ่งเป็น ๒ ระยะ ได้แก่

ระยะที่ ๑ ดำเนินการปี ๒๕๕๖-๒๕๕๗ สำนักงาน กปร. สนับสนุนงบประมาณเพื่อดำเนินการ ความยาวท่อ ๓.๓๕๐ กิโลเมตร (ท่อสีแดง)

ระยะที่ ๒ ดำเนินการโดยงบประมาณปกติ ความยาวท่อประมาณ ๑.๙๙ กิโลเมตร (ท่อสีฟ้า สีเหลือง สีชมพู)

ในส่วนท่อสีเขียว เป็นแผนงานที่องค์การบริหารส่วนตำบลหินตั้ง จะดำเนินการต่อไป

๒.๔ งานพัฒนาและส่งเสริมอาชีพ

สำนักงาน กปร. ร่วมกับจังหวัดนครนายก และหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง วางแผนการใช้ประโยชน์ในพื้นที่รับน้ำโครงการเขื่อนขุนด่านปราการชล ครอบคลุมพื้นที่ดำเนินการ ๑๘๕,๐๐๐ ไร่ ใน ๓ อำเภอ ๑๕ ตำบล ๙๖ หมู่บ้าน ๙,๑๐๔ ครัวเรือน ประกอบด้วย กิจกรรมดำเนินงานด้านต่างๆ ได้แก่ การพัฒนาส่งเสริมอาชีพ(ในภาคเกษตรและนอกภาคเกษตร) การแก้ไขปัญหาดินเปรี้ยว การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การพัฒนาและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ และการพัฒนาคุณภาพชีวิต ซึ่งการดำเนินงานมีผลเป็นที่น่าพอใจ เกษตรกรกลุ่มเป้าหมาย มีการรวมกลุ่มมากขึ้นและมีรายได้ดีขึ้น

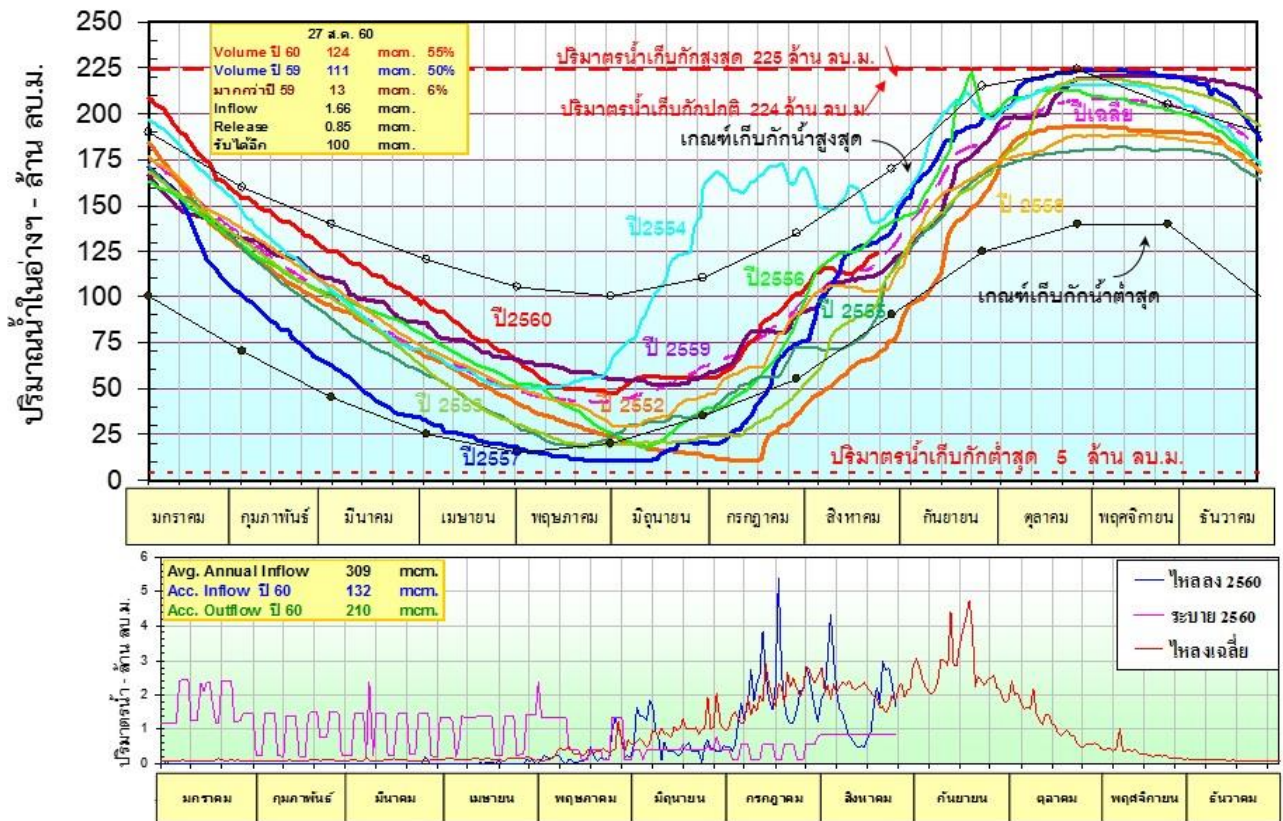

๓. การบริหารจัดการน้ำ

ปัจจุบัน (ณ วันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๖๐) เขื่อนขุนด่านปราการชล มีปริมาณน้ำ ๑๒๐ ล้านลูกบาศก์เมตร (คิดเป็นร้อยละ ๕๕)

อ่างเก็บน้ำเขื่อนขุนด่านปราการชล จ.นครนายก

55%

นับแต่วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๖๐ - ปัจจุบันเขื่อนขุนด่านปราการชล ระบายน้ำสนับสนุนพื้นที่เกษตรกรรม อุปโภค-บริโภค และเพื่อรักษาระบบนิเวศน์ไปทั้งสิ้น ๒๑๐ ล้านลูกบาศก์เมตร

๔. ประโยชน์ที่ได้รับ

๔.๑ ด้านการเกษตร

ส่งน้ำเพื่อการเกษตรให้กับพื้นที่รวม ๑๘๕,๐๐๐ ไร่ พร้อมทั้งวางแผนการปลูกพืช (พืชฤดูฝน ๑๘๕,๐๐๐ ไร่ พืชฤดูแล้ง ๖๒,๐๐๐ ไร่) มีเกษตรกรได้รับประโยชน์จำนวน ๙๖ หมู่บ้าน ๙,๑๐๔ ครัวเรือน

๔.๒ ด้านการอุปโภค-บริโภค

การส่งน้ำเพื่อใช้ในการอุปโภค-บริโภค ของประชาชนในเขตเมือง นครนายก และเขตพื้นที่ส่งน้ำของโครงการฯ จำนวน ๑๖ ล้านลูกบาศก์เมตร ต่อปี และส่งน้ำเพื่อใช้สอยสำหรับหน่วยงานต่างๆ จำนวน ๕ ล้านลูกบาศก์เมตร ต่อปี

๔.๓ ด้านการแก้ไขปัญหาดินเปรี้ยว

พื้นที่ดินเปรี้ยวส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่ตอนล่างของพื้นที่โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษานครนายก ๑๖๕,๐๐๐ ไร่ แต่อย่างไรก็ตาม ได้มีการผันน้ำจากเขื่อนขุนด่านปราการชลชำระล้างดินเปรี้ยวด้วยการส่งน้ำเข้าสู่พื้นที่การเกษตร ดังกล่าว ควบคู่กับการปรับปรุงบำรุงดินโดยการใช้ปูนขาวเพื่อลดความเป็นกรด และเพิ่มความอุดมสมบูรณ์โดยใช้ปุ๋ยพืชสด ทำให้สามารถเพาะปลูกมีผลผลิตมากขึ้น

๔.๔ ด้านการป้องกันบรรเทาปัญหาอุทกภัย

เขื่อนขุนด่านปราการชล มีความจุ ๒๒๔ ล้านลูกบาศก์เมตร คิดเป็นปริมาณน้ำร้อยละ ๒๓ ของปริมาณน้ำเฉลี่ยทั้งหมดของกลุ่มน้ำานครนายก ซึ่งสามารถป้องกันและบรรเทาปัญหาอุทกภัยในพื้นที่จังหวัดนครนายกได้ และยังช่วยลดปริมาณน้ำในแม่น้ำนครนายก ทำให้ระบายน้ำจากกรุงเทพมหานครผ่านคลองรังสิตมายังแม่น้ำนครนายกได้มากขึ้น

๔.๕ ด้านการรักษาระบบนิเวศน์และผลักดันน้ำเค็ม

ในช่วงฤดูแล้งระหว่างเดือนธันวาคมถึงมีนาคม เขื่อนขุนด่านปราการชล มีแผนการระบายน้ำประมาณเดือนละ ๓.๐ ล้านลูกบาศก์เมตร เพื่อช่วยเหลือการเกษตรในพื้นที่สองฝั่งแม่น้ำนครนายก และระบายน้ำประมาณ ๒๐ ล้าน

ลูกบาศก์เมตร ต่อปี เพื่อแก้ไขปัญหาภัยแล้งและชะล้างดินเปรี้ยว ส่วนปริมาณน้ำอีกประมาณ ๖๐ ล้านลูกบาศก์เมตร ต่อปี ใช้ในการรักษาระบบนิเวศน์และผลักดันน้ำเค็มที่รุกเข้ามาทางแม่น้ำปราจีนบุรี และแม่น้ำนครนายก ให้ไหลกลับไปแม่น้ำบางปะกงลงทะเลที่จังหวัดฉะเชิงเทรา

๔.๖ การเพิ่มขึ้นของปริมาณน้ำใต้ดิน

พื้นที่การเกษตร ๒๐,๐๐๐ ไร่ มีปริมาณน้ำใต้ดินเพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัดเห็นได้จาก บ่อน้ำที่ใช้เพื่อการเกษตรและอุปโภค-บริโภคในครัวเรือนมีน้ำตลอดปีจากเดิมที่จะแห้งในช่วงฤดูแล้ง และจากผลการศึกษาการเปลี่ยนแปลงระดับน้ำใต้ดินพบว่า ในพื้นที่อำเภอองครักษ์และอำเภอเมืองบางส่วนมีระดับน้ำใต้ดินสูงขึ้นโดยระดับน้ำลึกจากผิวดินทั่วไปประมาณ ๑-๑.๕ เมตร

๔.๗ ด้านการเพาะพันธุ์สัตว์น้ำและประมง

เขื่อนขุนด่านปราการชลจะเป็นแหล่งเพาะพันธุ์สัตว์น้ำขนาดใหญ่ ได้แก่ ปลาชนิดต่าง ๆ และกุ้งก้ามกราม โดยตั้งแต่ปี ๒๕๔๘ ถึงปัจจุบันได้ปล่อยสัตว์น้ำไปแล้วมากกว่า ๒๐ ล้านตัว ซึ่งเป็นประโยชน์ในการเป็นแหล่งอาหารแก่ประชาชน

๔.๘ ด้านการสนับสนุนน้ำสำหรับโรงงานอุตสาหกรรม

น้ำจากเขื่อนขุนด่านปราการชลจะใช้สนับสนุนโรงงานอุตสาหกรรมในบริเวณสองฝั่งแม่น้ำนครนายก ประมาณ ๔ ล้านลูกบาศก์เมตร ต่อปี

๔.๙ ด้านการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยว

การระบายน้ำของเขื่อนขุนด่านปราการชลลงลำน้ำเดิมเพื่อรักษาระบบนิเวศน์ปีละ ๓ ล้านลูกบาศก์เมตร ส่งผลประโยชน์ต่อการพัฒนาและส่งเสริมด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดนครนายก โดยเฉพาะในวันเสาร์และอาทิตย์ มีการปล่อยน้ำปริมาณ ๑๐๐,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร เพื่อสนับสนุนกิจกรรมการท่องเที่ยว ทำให้เขื่อนขุนด่านปราการชลเป็นแหล่งท่องเที่ยวใหม่ ที่มีภูมิทัศน์ที่สวยงามและเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ โดยปัจจุบันนักท่องเที่ยวสามารถล่องแก่งในลำน้ำได้ตลอดปี ส่งผลให้ประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการท่องเที่ยว